

Eörsi István

Jadranka

Magyarországon

Egy keszthelyi tanárnő elküldte nekem Jadranka néhány versét. Kísérőlevelében egyebek közt ezt írja: „Az biztosan kiderült a versekből, hogy Boszniából jöttek át a háború kitörésekor. Azóta nem tartozik sehova.

Ez a gondolat sokat foglalkoztatja. Ott a múltja, de visszamenni már nem tudna, itt a jelene, de ez gyökértelen.”

Az egyik vers, mely a Krónika 1991-ből címet viseli, családja menekülésének történetét meséli el. „Menekültünk a háború kikötőjéből” – ezek az első szavai, és eleinte csöppet sem komoran tekeregnek a sorok, még idillt is görgetnek, a fiatalság örömét, „tegnap a langy est ezerszínű macska / Volt, nevetek, szárító szél, öröm a hajnak, bőröm / Forró zuhany alatt”, de aztán egyszer csak éjszaka, sáros út, a sárga őrzőkutya elárulja a családot, „egy pofa heherészik szemközt / Pisztollyal a kézben: lelövi aput és mi maradunk / Anyu nem tud vezetni...” Ilyen objektíven hangzik ez, semmi önsajnálát és érzelmösség. „Egy pofa”, jelzőtlenül, átkok nélkül, szinte köznapian, és a tragédiához képest mit nyom a latban, hogy anyu tud-e vezetni vagy sem? Hogyhogy mit nyom? Anyunak meg kell mentenie a gyereket vagy gyerekeit, semmi sem fontosabb, mint hogy tud-e vezetni. Kanyarog tovább a vers, Jadrankát egy belgrádi kórházban megoperálják, majd megújult reménnyel halad „Tovább, Hungária felé, Jézusom, mondja / A magyar vámos látván csomagtartókat”, és most itt van „a kettévágott életecske”, „halad magyar puszta tájon”, és verse végén még egy kérdést is megkockáztat: „...hát elmenekültünk / De hová?”

Nem tudom, hány éves Jadranka, a kísérőlevelél „gyereknek” mondja. Nagyon fiatalnak kell lennie, különben nem tanult volna meg hat év alatt így magyarul. Eltűnődöm, mit válaszolnék, ha utolsó kérdését, a „De hová?”-t nekem szegezné. Felelhetném-e, hogy hazaérkezett, ha ő is így akarja? Vajon biztonságban él-e itt, vagy hazatoloncolástól kell félnie, mint szerete Európában annyi menekülttársának? És ha itt maradhat, nem kell-e majd titkolnia, hogy bosnyák rémképeket őriz a homloka mögött? Magyarul ír verset – elegendő jogcím ez arra, hogy Hungária befogadja?

Közben tisztán érzem, hogy nem annyira újdonsült magyarsága, mint éppen mássága miatt kellene neki örülnünk. Ha összeforrhat a kettévágott életecske, akkor Keszthely forna össze egy bosnyák vidékkel. Ez az országgyarapítás egyetlen értelmes módja. Beszélni kell erről, hiszen pár éves szünet után nálunk is ágálnak a heherésző pofák. Az apukákat még nem puffantják le, de már fenyegetőznek. Ez a tény baljós hangsúlyt kölcsönöz Jadranka kérdésének. De éppen ezért van szükségünk Jadranka tapasztalataira, még akkor is, ha ezek nem adnak alapot túl sok derűlátásra. Amikor általánosítja őket, kiderül, hogy nem bosnyákok és nem is magyarok. Ezért használhatók általános kötőanyagoknak. Íme egy kétso-rosa:

„Jézus megérkezett a 20. századba
S kérdé: »Hol az Isten?«”